

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego**

Warszawa, dnia 17 listopada 2009 r.

Pani

Profesor Katarzyna Chałasińska-Macukow

Rektor Uniwersytetu Warszawskiego

KNO-410-03-05/2009
P/09/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował organizację i prowadzenie przez Uniwersytet Warszawski (UW lub Uniwersytet) studiów podyplomowych *Przygotowanie kadry do kształcenia ustawicznego na odległość*, zleconego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) w ramach realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 9 listopada 2009 r., stosownie do treści art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Pani Rektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność Uniwersytetu, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną, NIK uwzględniła prawidłową realizację przez UW zadań objętych kontrolą, a w szczególności przygotowanie, wspólnie z pięcioma podwykonawcami, 996 nauczycieli do organizowania i prowadzenia kształcenia na odległość, co wypełniało limit około 80% osób, które powinny uzyskać świadectwo ukończenia studiów. Materiały szkoleniowe przekazane uczestnikom studiów podyplomowych, sprawdzone w ramach kontroli w odniesieniu do dwóch przedmiotów: *Psychologia edukacji zdalnej* i *Pomiar*

dydaktyczny i ewaluacja w kształceniu internetowym, prezentują aktualny stan wiedzy w tym zakresie i odpowiednie ujęcie dla wdrażanego na studiach trybu kształcenia.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały w szczególności na: nieprzestrzeganiu warunków rekrutacji, niespełnieniu niektórych (określonych umową z MEN) wymagań jakościowych dotyczących organizacji studiów podyplomowych, nierzetelnym dokumentowaniu gospodarowania środkami przeznaczonymi na wynagrodzenia kadry prowadzącej zajęcia na studiach podyplomowych.

1. Stwierdzono nieprzestrzeganie warunków rekrutacji, wynikających z umowy z dnia 3 kwietnia 2007 r. i późniejszej konsultacji z MEN, polegające na przyjęciu na studia podyplomowe jedynie 311 nauczycieli (25%) ze szkół dla dorosłych i placówek kształcenia ustawicznego, do których w szczególności adresowano studia podyplomowe. Przyjęto także 737 osób (60%) z publicznych szkół dla dzieci i młodzieży oraz innych placówek. Powyższe działanie, jak wyjaśnił koordynator projektu, wynikało m.in. z dążenia do wypełnienia ustalonego w umowie limitu przyjęć słuchaczy.

W związku z art. 68a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572, ze zm.), zgodnie z którym kształcenie ustawiczne, w tym na odległość, może być prowadzone wyłącznie w szkołach dla dorosłych i placówkach kształcenia ustawicznego, za niecelowe i nielegalne należy uznać przyjęcie nauczycieli szkół i placówek, w których ten tryb kształcenia nie jest dozwolony.

Ponadto, z grupy wizytatorów, konsultantów i doradców metodycznych na studia przyjęto o 89 osób więcej niż ustalono umową, a dla zachowania wymaganej liczby uczestników, dokonywano naborów uzupełniających nawet we wrześniu 2007 r., tj. pod koniec realizacji pierwszego semestru studiów podyplomowych.

2. W przeprowadzonych studiach podyplomowych nie zapewniono ustalonych umową z MEN wymagań w zakresie kwalifikacji kadry dydaktycznej i organizacji zajęć oraz dokumentowania ich przebiegu.

Zgodnie z *Ramowym programem studiów podyplomowych*, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy z MEN, zajęcia laboratoryjne i ćwiczenia powinni prowadzić asystenci, będący nauczycielami akademickimi, z co najmniej trzyletnim doświadczeniem edukacyjnym, w tym w prowadzeniu zajęć zdalnych i/lub w laboratorium komputerowym.

Z ustaleń kontroli wynika, że spośród ogółem 43 osób prowadzących ćwiczenia, 34 osoby (79%) nie były zatrudnione w charakterze nauczycieli akademickich na stanowisku co najmniej asystenta, lecz jako pracownicy uczelni niebędący nauczycielami akademickimi.

Ponadto dwóch spośród ww. 34 pracowników nie posiadało tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, wymaganego dla stanowiska asystenta na podstawie art. 114 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.). Osoby te przeprowadziły łącznie 101 godzin zajęć laboratoryjnych i internetowych z przedmiotu *Informatyczne narzędzia edukacyjne* (16% ogółu godzin zajęć z przedmiotu).

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę również na prowadzenie seminariów podyplomowych przez osiem osób legitymujących się jedynie tytułem zawodowym magistra, z których siedmiu nie było nauczycielami akademickimi. Zajęcia prowadzone na studiach podyplomowych dla nauczycieli, nie powinny być prowadzone przez osoby z niższymi kwalifikacjami niż wymagane na UW dla kadry prowadzącej seminarium licencjackie czy seminarium magisterskie, tj. nauczycieli akademickich posiadających co najmniej stopień doktora lub doktora habilitowanego, zgodnie z § 19 *Regulaminu studiów na Uniwersytecie Warszawskim*, przyjętym uchwałą nr 142 Senatu UW z dnia 18 października 2006 r. (Monitor UW Nr 9A, poz. 137).

Stwierdzono również, że:

- 1) trzy z 20 grup laboratoryjnych i cztery z dziewięciu grup seminaryjnych były liczniejsze niż określono to w umowie z MEN, tj. odpowiednio 15 i 30 osób;
- 2) testy osiągnięć końcowych z poszczególnych przedmiotów nie zostały zaakceptowane przez zamawiającego, wbrew postanowieniom umowy z MEN. W dokumentacji UW nie zachowano kopii ww. testów i ich wyników, jak też list obecności uczestników studiów (154 ze 158 stacjonarnych wykładów i ćwiczeń oraz seminariów podyplomowych przeprowadzonych w II i III semestrze), mimo ustalonego w umowie zobowiązania do ich przechowywania do dnia 31 grudnia 2013 r.;
- 3) prace dyplomowe uczestników studiów, przed ich dopuszczeniem do obrony, nie były recenzowane. Roli tej nie spełniały zapisy w *Protokołach z obrony pracy dyplomowej*, gdzie pod hasłem *Recenzja* zamieszczano jedno, dwa lub trzy zdania, bądź równoważniki zadań, co stwierdzono w 22 z 31 (70%) badanych protokołów.

- 4) raport końcowy z wymaganej umową ewaluacji studiów opracowano na podstawie wyników badań ankietowych, przy czym ankietę, wbrew postanowieniom umowy, nie została zaakceptowana przez MEN. Nie zbadano, stosownie do postanowień umowy, czy i w jakim stopniu, wiedza i umiejętności uczestników poprawiły się w porównaniu ze stanem przed przystąpieniem do studiów;
- 5) Uniwersytet nie wywiązał się, z nałożonego umową obowiązku wyjaśnienia MEN przyczyn nieuzyskania świadectw przez 271 osób (22% ogółem przyjętych na studia), w sytuacji gdy 176 osób w ogóle nie zgłosiło przyczyn rezygnacji ze studiów.

W ocenie NIK, przyjęte w umowie MEN skoncentrowanie zajęć dydaktycznych w okresie od 8 do 11 miesięcy (w zależności od uczelni, realizującej umowę jako podwykonawca), było niekorzystne dla jakości studiów. Izba podziela opinię Pani Rektor wyrażoną w piśmie skierowanym do Dyrektora Generalnego MEN z dnia 5 kwietnia 2007 r., iż studia podyplomowe dla nauczycieli, obejmujące 360 godzin zajęć, powinny trwać trzy semestry, tj. 18 miesięcy.

3. Uniwersytet Warszawski w sposób nierzetelny gospodarował środkami na wynagrodzenia w ramach przeprowadzonych studiów podyplomowych.

W 13 umowach i rozliczonych rachunkach na łączną kwotę 123,3 tys. zł (16% ogółu wynagrodzeń kadry prowadzącej w kwocie 778,2 tys. zł), nie określono jednostkowych stawek wynagrodzenia za wykład, zajęcia laboratoryjne, ocenę prac zaliczeniowych i dyplomowych oraz liczby przeprowadzonych godzin zajęć. W przypadku dziewięciu umów stwierdzono istotne rozbieżności pomiędzy zadaniami zleconymi w umowach i ich faktyczną realizacją a wypłaconymi wynagrodzeniami (przy wzmiankowanym wyżej braku list obecności na zajęciach), natomiast w jednym przypadku zawarto umowę po upływie miesiąca od przeprowadzenia wykładów, w trakcie realizacji zajęć internetowych.

Osobom, które, według wyjaśnień koordynatora projektu, sprawowały nadzór nad seminariami dyplomowymi, nie ustalono z tego tytułu odrębnego wynagrodzenia, włączając to zadanie do wynagrodzenia za udział w posiedzeniach komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy. Skutkiem tego wypłacono wynagrodzenia policzone po 200 zł za 275 egzaminów siedmiu osobom sprawującym nadzór nad seminariami i uczestniczącym w posiedzeniach komisji egzaminacyjnej, podczas gdy

odbyło się tylko 221 egzaminów. Osoby te uzyskały wynagrodzenie za 54 egzaminy w kwocie 10,8 tys. zł, których faktycznie nie przeprowadzono. Ponadto, w trzech przypadkach z 221 posiedzeń komisji egzaminacyjnej, osoby te nie brały w nich udziału uzyskując łącznie nienależne wynagrodzenie w kwocie 0,6 tys. zł. Z powyższymi osobami umowy podpisywał koordynator projektu, który również przyjmował wykonanie zleconych prac.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Uwzględnienie w ramach systemu zapewnienia jakości studiów na UW, standardów realizacji studiów podyplomowych dla nauczycieli na poziomie nie niższym od standardów studiów wyższych.
2. Zapewnienie prawidłowej realizacji umów zawieranych z kadrą prowadzącą zajęcia na studiach podyplomowych dla nauczycieli.
3. Wyegzekwowanie zwrotu nienależnych wynagrodzeń w łącznej kwocie 11,4 tys. zł wypłaconych opiekunom seminariów dyplomowych, pomimo nieuczestniczenia w egzaminie dyplomowym.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Panią Rektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Rektor prawo zgłoszenia do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.